

JENNY WIMANS MINNESFOND

Ungdomsstipendium kan sökas av ungdomar för vidareutbildning.

Sidan 7

ENEN

Enen, ibland även kallad "Nordens cypress", är det enda trädslag som förekommer över hela norra halvklotet.

Sidan 6

BERGTÄKT ÅTER AKTU- ELL

Bergtäkten har blivit aktuell igen. Vi får några månaders respit med flyget på tredje banan. Fjärde och femte banorna är fortfarande aktuella.

Sidan 4

JULBORDETS LÄCKERHETER

Jul är tradition och julbordets läckerheter vill vi alla njuta av. Men det kommer ju en vardag efter helgerna när vi inte är så glada över all den goda julmaten längre. Varför inte prova några smalare varianter i år? I många recept ingår grädde trots att det egentligen är onödigt. Prova att byta grädden mot standardmjölk och resultatet blir minst lika bra. Frossa i frukt och grönsaker istället för godis och du får en betydligt smalare jul.

Sidan 4

NOBELFEST

Vad vore en Nobelfest utan Nobelpris? Ingenting, naturligtvis! Så därför delas Skånela sockens Nobelpris ut i samband med festen den 24 november. Utdelare var vår ordförande och prisen delades ut i följande ämnen matematik, medicin, fysik, litteratur, kemi, miljö och fredspris.

Sidan 8

Skånela Nytt

Distribueras till:
Medlemmar & sockenbor

Utges: 4 ggr per år.

Upplaga: 260 ex.

Ansvarig utgivare:

Lasse Andersson
590 380 70 dagtid
590 381 12 kvällstid

Redaktion:

Pasi Vehkala 590 381 38
Staffan Dackman 591 440 42
Mona Oldeskog 591 440 28

Annonser:

Pasi Vehkala 590 381 38
Prisex. 180x40 mm 200:-

Skånela Sockenförening

Styrelse:

Ordförande

Lasse Andersson 590 380 70

Vice Ordförande

Åke Rask 590 380 12

Kassör

Marita Sandberg 590 381 56

Sekreterare

Staffan Dackman 591 440 42

Ledamot

Mats Gustafsson 590 380 56

Olof Brehmer 590 381 90

Christina Karlsson 590 381 69

Suppleant

Lasse Östlund 590 380 35

Anders Bengtsson 590 381 05

Tomas Svensson

Gunilla Olsson

Medlemsavgift

100:-/hushåll

Postgiro

15 87 79-9

UTGIVNINGSTIDPLAN SKÅNELANYTT 2001.

Nummer	Manusstopp
1	10 mars
2	26 maj
3	25 augusti
4	24 november

REGLER OCH PRISER FÖR UTHYRNING AV GULA SKOLAN

(Fastställda av styrelsen 960417).

BOKAS

Lokalerna bokas genom Lasse Andersson tfn. 590 380 70

PRISER

Dagtid helg:

Medlem 200:-

Icke medlem 400:-

Kvällstid helg:

Medlem 500:-

Icke medlem 1000:-

*En deponering om 2000:- tas
Ut av samliga hyresgäster när
man hyr kvällstid helg, den
återfås efter godkänd besiktning
av lokalerna.*

För övriga lokala föreningar som vill ha kvällsmöten på Gulan tas en symbolisk avgift av 50:- per kväll (gäller ej fredag – söndag)

ALLMÄNNA KRAV:

Lokalerna skall städas, om städningen inte är utförd till belåtenhet skall hyresgästen betala för extrastädningen med gällande timtaxa.

Lägsta ålder för hyresman är 18 år.

Max antal gäster är 100 personer.

Rabatt erhålls hos följande företag vid uppvisande av medlemskort.

Arlanda Trä & Byggdelar:

10% på hela sortimentet

Märsta Järn & Färg:

15% på lagerförd färg och tapet. 10% på övrigt *ordinarie* sortiment (vid köp för *minst* 100:-). Kampanjvaror undantagna.

Eco Däck:

5% på Encore, 10% på övriga däck, fälgar och arbete.

KA Jansson El AB:

20% på arbete och elmaterial

Skånela Trädfällning:

12% på arbeten, flaggor och vimplar

Vällingby-Centrum Glas & Ram:

20% på glas och inramningar

INNEHÅLL

Bergtäkt åter aktuell.....	4	Jenny Wimans minnesfond	7
Kickis matruta	5	Några reflexioner om kyrkovalet.....	7
Visste du detta om enen	6	Nobelfest	8

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

önskar
SkånelaNytt alla läsare

Sockenföreningen inbjuder till

JULGRANSPLUNDRING

Söndagen den 20 januari kl. 11.00

Mer information kommer senare.

Välkomna!

BERGTÄKT ÅTER AKTUELL

Bergtäkten har blivit aktuell igen. Vi får några månaders respit med flyget på tredje banan. Fjärde och femte banorna är fortfarande aktuella.

Text: Sven-Eric Thorsell

Bergtäkten

Planerna på en bergtäkt norr om Tjusta gård, som var aktuella för ett år sedan, har nu vaknat till liv igen. Eftersom det varit tyst så länge om en eventuell ansökan, gjorde många av oss den bedömningen, att ägaren såg små möjligheter att fullfölja sina planer. Så var det inte! Nu finns en komplett ansökan hos Länsstyrelsen. Sockenföreningen kommer att vara remissinstans även i detta ärende. Handlingarna kommer sannolikt under december månad. Då får vi möjlighet att se vad det betyder för vår livsmiljö här i Skånela och yttra oss i ärendet.

Tredje banan

Koncessionen för tredje banan gäller under förutsättning att den måste tas i bruk före den 31 december i år. Banan är i princip färdig men en rad miljöfrågor har LFV (Luftfartsverket) inte lyckats klara av. Bland annat har Miljödomstolen ännu inte behandlat Sockenföreningens överklagan om bullerskydd för nattbullret. Därför har LFV begärt att få förlängning av driftstarten fram till 30 juni 2002. Det har vi i

Skånela naturligtvis inget emot. Det ger oss några månaders respit med ökningen av buller och dålig luft över oss.

Fjärde och femte banorna

Efter nedgången i flygtrafiken under denna dramatiska höst kunde man vänta sig, att LFV skulle dröja med att pressa fram ett beslut om fortsatt utbyggnad av Arlanda. Så är tydligen inte fallet. Enligt en artikel i DN har statens förhandlare med Sigtuna kommun sagt, att hon räknar med att komma fram med ett förhandlingsupplägg med kommunen före november månads utgång. (När detta skrivs är det inte klart hur förslaget ser ut). Möjligen kan man ana, att regeringen och LFV vill pressa fram ett beslut under innevarande valperiod.

Aktionsgrupper

Tillsammans med Naturskyddsföreningen och andra föreningar i Aktionsgruppen mot fjärde banan ordnar Sockenföreningen olika aktiviteter för att göra vår röst hörd. T ex inbjöds Staffan Westerlund den 16 okt att

tala över ämnet "Rättsläget på Arlanda" i kommunhuset. Dit kom ledande kommunpolitiker och andra personer som intresserar sig för Arlandas utveckling. Staffan Westerlund är som bekant professor i miljörett och kanske den främste i Sverige på sitt område. Han bistod dåvarande kommunledning i förhandlingarna om tredje banan och formulerade också det beramade avtalet mellan LFV och kommunen om vidare utveckling av Arlanda. Westerlund är sålunda den person som bäst kan bedöma rättsläget på Arlanda.

Starkt läge för kommunen

Hans åsikt är att kommunen har ett mycket starkt läge i förhandlingarna med LFV, om man skulle vilja säga nej till fortsatt utbyggnad. Avtalet är "vattentätt" och LFV kan i princip inte mot kommunens vilja bygga ut utan kommunens medgivande. Staten kan heller inte "köra över" avtalet. Skulle LFV – mot kommunens vilja - börja bygga en fjärde bana, kan kommunen stämma LFV i domstol. Hur en sådan process skulle sluta, om den drivs till sista instans, vet ing-

en. Om kommunen skulle förlora en sådan process vore det enligt Westerlund en signal till alla Sveriges jurister att aldrig mer lita på några skriftliga avtal. Vi får hoppas att båda parter tar sitt förnuft till fånga och låter Arlanda stanna vid sina tre banor.

Tre banor räcker?

Som det nu ser ut, borde det räcka med tre banor under en lång tid framöver. I tvåbanesystemet har LFV nu tillåtelse att flyga 315 000 rörelser (starter och landningar) per år. År 2000 var volymen 278

(Forts. på sidan 5)

**Miljögruppen
består av:**

**Sven-Eric Thorsell
Bengt Gustafsson
Bertil Rydell**

000 rörelser. I en av sina många ändringsansökningar till miljödomstolen har LfV sagt, att de räknar med att uppnå 315 000 rörelser 2006. Då frågar man sig varför

man över huvud taget behöver tredje banan redan nu. Varför inte vänta tills kapacitetstaket nåtts? Då hade vi sluppit ytterligare några år med en accelererande miljö-

förstöring för oss kringboende.

I politikens händer

Om det skall bli upp till fem banor Arlanda ligger således

alltjämt helt i våra folkvalda kommunpolitikerns händer, både de i kommunledning och i opposition.

JUL EN TRADITION

Jul är tradition och julbordets läckerheter vill vi alla njuta av. Men det kommer ju en vardag efter helgerna när vi inte är så glada över all den goda julmaten längre. Varför inte prova några smalare varianter i år? I många recept ingår grädde trots att det egentligen är onödigt. Prova att byta grädden mot standardmjölk och resultatet blir minst lika bra. Frossa i frukt och grönsaker istället för godis och du får en betydligt smalare jul.

Av Kicki Karlsson

Saffransbröd

30-40 kusar eller 4 längder.

50g jäst
75 g margarin gärna flytande
5 dl mjölk eller havredryck (brödet blir extra gott och saftigt med havredryck)
2 pkt saffran
1 dl socker
½ tsk salt
250 g kesella
3 dl havrekli
ca 11 dl vetemjöl
russin till garnering
ägg till pensling

Smula jästen i en bunke och smält fett och värme med mjölken till fingervarmt, 37°. Rör ut jästen i degspadet. Tillsätt saffran,

salt, socker, kesella, havrekli och nästan allt mjöl. Arbeta ihop degen så att den blir smidig. Låt jäsa 30 minuter under bakduk. Ta upp degen och arbeta smidig på mjölat bakbord. Baka ut till lussekatter, kusar eller längder. Dekorera med russin. Jäs på plåt ca 30 minuter. Pensla med uppvispat ägg och grädda bullar i 250°, längder i 225°. Låt svalna under bakduk. Detta saffransbröd blir så fettsnålt och sockersnålt att även diabetiker kan äta dem.

Magra alternativ på julbordet är skinka, rostbiff, lutfisk, kalkon, kalvsylta och köttbullar. Sill i klar lag är också bra mat om

man tänker på figuren. Rotfrukter och kål i olika former är bra mat på julbordet. Brysselkål, rödkål och grönkål, färska eller kokta smakar alltid bra till den lite tunga julmaten. Kål är nyttig mat som ger oss mineraler och fiber men få kalorier.

Rödbetssallad utan majonnäs

4 dl kokta tärnade rödbetor
4 dl kokt tärnad potatis
1 ½ l strimlad purjolök
½ dl hackad dill
1 tsk örtsalt
4 dl senapsdressing

Blanda alltsammans försiktigt och låt stå i kylskåpet ett par timmar före serveringen.

Senapsdressing

5 dl
½ dl söt senap
1 msk socker
1 dl vitvinsvinäger
1 tsk örtsalt
4 dl matolja
1 dl vatten
(magrare variant om du tar 3 dl olja och 1½ dl vinäger och ev lite mer vatten)
Rör ihop senap, socker, vinäger och kryddor. Tillsätt oljan lite i taget under kraftig vispning varvat med vatten. Det är viktigt att vispa kraftigt så att såsen inte delar sig.

Från oss alla till er alla
En Riktigt God Jul

Kicki

VISSTE DU DETTA OM ENEN

Hämtat ur tidningen *Ungskog från Förbundet Skog och Ungdom*.

(*JUNIPERUS COMMUNIS*)

Enen, ibland även kallad "Nordens cypress", är det enda trädslag som förekommer över hela norra halvklotet. Enen finns i hela Europa, i de norra delarna av Asien, i Nordamerika och i Nordafrika.

Enen är vanligen låg och

Den föredrar torra och soliga platser. Den växer långsamt och når hög ålder. Vissa källor uppger att enen kan bli upp mot 2 000 år, de flesta menar dock att den knappast blir äldre än 1.000 år.

Enen är tvåbyggare. Hanblommorna sitter i gula

till hårda, runda gröna eller blågröna bärliknande kottar. Under det andra året blir de mörkblå med en vaxbeläggning och mjuknar. Eftersom det dröjer 2-3 år innan bären är mogna, har enen samtidigt både blommor, omogna bär och mogna bär. Fröerna är små och saknar vingar. De sprids istället av fåglar

eller rödbrun. Veden har en ljus splint och brunaktig kärna och virket är segt. I veden finns harts, och det är den som ger enen dess karaktäristiska lukt.

Släktet *Juniperus* omfattar en del arter med cypressliknande bladverk där barren är tätt tryckta intill kvistarna. I trädgårdar och på kyrkogårdar förekommer den "kinesiska enen". "Sävenbom" hör hemma i Mellaneuropas bergstrakter och den gröna formen av denna art används ofta av trädgårdsarkitekter.

"Alligator-enen" har en bark som kan bli upp till 20 cm tjock och som sticker ut i 2.5-5 cm långa, fjälliga fyrkanter, vilket kommer den att likna skinnet på en alligator.

Det bästa materialet i världen till blyertspennor fås från "Blyerts-enen" eller "Eastern red cedar" som den kallas i sitt hemland. Blyerts-enen är mycket vanlig utmed Nordamerikas östkust och går västerut bortom Mississippi. Att enen används till blyertspennor har nämnts. Virket används även till störrar, handtag och slöjdarbeten

(Forts. på sidan 7)

mycket förgrenad men kan även vara trädformig och bli upp till 14 m hög. I bergstrakter ovanför trädgränsen samt på Gotlands alvar förekommer en extrem typ som är nerliggande och mattformig.

Enen är ljusälskande, men har inte så stora krav på mar-

klungor nära grenspetsarna. På samma sätt är honblommorna placerade. Dessa är mycket små och består av en samling öppna fjäll. Förr sades ofta att "enen ryker". Detta var under maj/juni och det som rök var hanbuskarnas frömjöl. Efter pollineringen utvecklas fjället under det första året

som äter bären. När fröet efter 1 1/2 år gror, växer små smala hjärtblad ut som sedan följs av de stickande barren. Barren lever i 4 år, är 10-15 mm långa och sitter i tretaliga kransar. På ovasidan syns en blåvit ränna, medan undersidan är mörkgrön. Enens bark är tunn, grå-el-

(Forts. från sidan 6)

(Hur många smörknivar t.ex. finns egentligen i Sverige - hur många har Ni hemma?).

Enbär används till kryddning av brännvin och mat. Enriset används sedan lång tid tillbaka till rökning av matvaror.

Som läkeväxt har enen alltid haft en stor plats. Istället för att vädra sjukhussalarna, röktes de med enris. Enrisröken ansågs också fördriva difterismitta. Enbärdricka dracks för att det renade eller snabbt drev ut urinen. Ett spetsglas med enlut och vitlökssirap hjälpte mot vattusot, enbärssirap renade magen och skulle ge damer vacker hy (!).

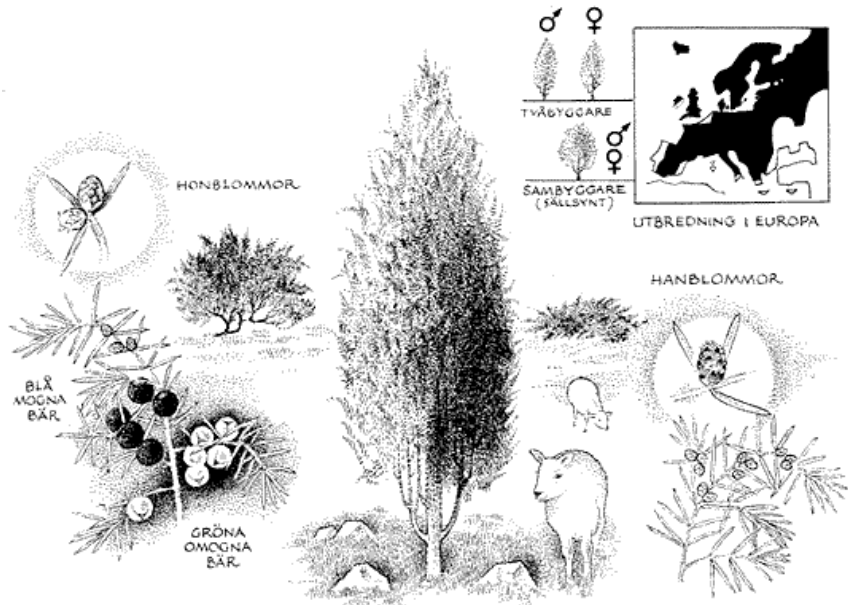
"Kikbär" är egentligen en gallbildning som är vanlig på enen. Det är engallmyggans larver som lever mellan några förtjockade och hopväxta barr. Kikbären kokades upp i mjölk och var botemedel mot kikhosta.

Ja, enen har använts (och används fortfarande) till mycket. T.ex kunde några enkvishtar över dörren hålla häxorna borta. Eller vad sägs om detta citat (ur Träd och Människor/O. Persson):

"I tysk folketro var enebuskan

Frau Wacholders, Fru Ens tillhåll - för var skulle hon annars vistas? Hon var en hygglig trollkärning som hade förmågan att ta fast tjuvar. Det var bara för den bestulne att uppsöka närmaste en, böja en gren till marken,

klämma fast den under en sten och fråga buskafrun vem banditen är. Svaret kommer skyndade fram till busken och ger i bästa fall tillbaka stöldgodset".

JENNY WIMANS MINNESFOND

Ungdomsstipendium kan sökas av ungdomar för vidareutbildning.

Kvalifikationskrav:

Grundläggande skolgång på Råbergsskolan i Rosersberg och/eller nära anknytning till Norrsunda församling.

Upplysningar:

Per-Olof Persson, präst, tel 08-590 350 28.

Ansökan sänds omgående eller senast 2001-12-21 till Kyrkorådet, Rosersbergsvägen 38, 195 71 Rosersberg.

NÅGRA REFLEXIONER OM KYRKOVALET den 16 september

Många hittade till vallokalen i församlinggården i Rosersberg söndagen den 16 september. 20 % av alla röstberättigade deltog. Vid det förra valet (1997) var det 13 %. En betydande ökning. Bra att så många ville ta vara på sin demokratiska rättighet.

Tack alla som deltog i valet!

Kyrkorådet har 12 ledamöter, 6 ersättare och prästen. Skånela socken representeras av följande personer i Kyrkorådet kommande mandatperi-

od:

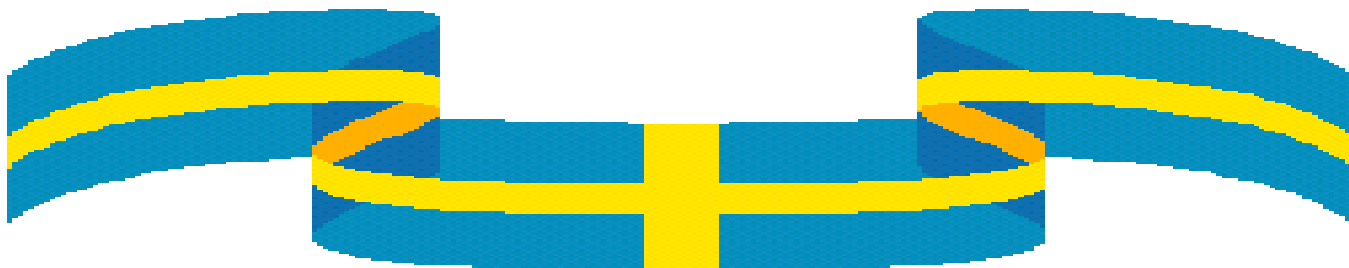
Lotta Gustavsson, Per-Erik Strömberg, Marianne Holmberg, Rune Holmberg.

Hör gärna av Dig till någon av oss om hur Du vill att kyrkan här i Skånela ska arbeta.

Vi som blev valda tackar för ert förtroende. Vi ses i kyrkan!

Skånelagruppen genom Rune Holmberg

NOBELFEST

Vad vore en Nobelfest utan Nobelpris? Ingenting, naturligtvis! Så därför delas Skånela sockens Nobelpris ut i samband med festen den 24 november. Utdelare var vår ordförande och prisen delades ut i följande ämnen. Motiveringen finns även med.

Text: Staffan Dackman

Matematik:

Att inte bara ha räknat ut, utan även bevisat att teorin stämmer i verkligheten. Två stora praktiska matematiker. Två grabbar att räkna med!

Pristagare:

Lars Östlund och Thomas Svensson.

Medicin:

Tack vare deras injektioner för att bevara vår historia. De har vårdat och förädlat vårt hembygdsmuseum på ett sakkunnigt och kärleksfullt sätt. Tack!

Pristagare:

Olof Brehmer och Christina Karlsson.

Fysik:

Att ha förvandlat en dröm till verklighet. Att ha utfört en

fysisk prestation som är utöver det andra inte ens kan tänka sig. Mycket världiga pristagare.

Pristagare

Ingrid och Hans Ek.

Litteratur:

För sitt underbara sätt att vårda stavningen. Ingen stavar så rätt. Ingen stavar so fort. Pristagaren har dessutom påvisat att den som slarvar med stavningen lätt får skrubbsår.

Pristagare:

Barbro Johansson.

Kemi:

För sitt sätt att förena gas i små kärl som vid intag på testgrupp får de mest skiftande effekter trots att vätskan är densamma... Ett mysteri-

um.

Pristagare:

Anders Bengtsson.

Miljö:

För sitt stora engagemang med syftet att vi skall få en så bra hemmiljö som möjligt trots storstad och flygplats. En socken där vi och våra barn vill och kan leva.

Pristagare:

Sven-Eric Thorsell, Anders Jansson, Bertil Rydell och Bengt Gustafsson.

Fredspris:

En fredsälskare av stora mått. Trots kraftiga påstötningar, både från ovan som höger och vänster säger han bara lugnt "lämna mig ifred". Det visar på stor personlig

integritet och en fri vilja. Sitter han i skogen vill han vara i fred. Ja, han tänker på fred hela tiden. Vore alla som pristagaren så vore det fred på jorden. Likt en annan stor artist sitter han på sin stål dinosaurie och lägger grunden för kommande byggnadsverk och tänker på ...FRED. tack för att Du finns.

Pristagare:

Bosse Andersson